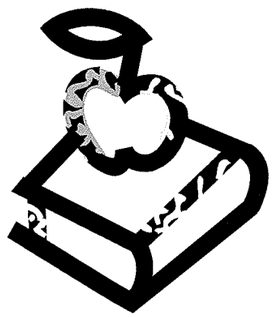

Teki niin mieleni kirjoittaa sinulle joku sana

Teki niin mieleni kirjoittaa sinulle joku sana.
Kaikissa asioissa on joku valoisa puoli
ja niin on sinullakin.
On niin hyvä, että silmäsi ovat terveet
ja että voit ja osaat puhua.
Ja jos Taivaallinen Isä niin tahtoo,
niin eräänä päivänä voit myös kuulla.
Jeesus on nyt sama lääkäri kuin silloin,
kun Hän oli täällä maan päällä.
Puhu sinä vain kaikki huolesi Hänelle,
kyllä Hän kuulee ja auttaa.
Ole vain päivänsäteenä kodissasi.

Riitta Heiskanen

TUNTOSARVI 32.vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry
Toimitus: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, puh. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi
Toimitusneuvosto: Riitta Ruissalo (pj), Tuula Hartikainen, Unto Honkanen, Eija Metsämäki, Anu Mikkola, Raili Karisaari (siht), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja).
Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai sähköisenä versiona. Ruotsinkielinen Känselprötet ilmestyy 6 kertaa vuodessa isokirjoituksella.
Tilaukset ja osoitteenmuutokset: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, puh. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi, http://www.kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika: ma-pe klo 8.00-15.45.
Painopaikka: Cityoffset, Tampere

3• 2006

TUNTOSARVI

Suomen Kuurosokeat ry Maaliskuu

Hilkka Niemiseltä kahdeksas kirja

◆◆◆

“Koskettava kokemus”

◆◆◆

Uuden keilakerhon kuulumisia

Sisältö

Viisi kysymystä: Koonnut A. Ahonen..2
Pääkirjoitus: Tieto siirtyy digiaikaan: T. Wetterstrand.....3
Hilkalta kahdeksas kirja: T. Wetterstrand.....4
"Koskettava kokemus" -näyttelyn avajaisissa: T. Wetterstrand.....6
Runo: Pakkasta: V. Hyttinen.....8
Kaatoja, kaatoja: E. Jäntti.....9
Kuurosokeiden iloinen lomareissu Bulgariassa 30.6.-10.7.2005: S. Kamppinen.....11
Mistä pääsiäispupu on peräisin?..14
40 vuotta naimisissa: A. Nuolikoski..15
Muisto sota-ajan ystävästä: Nimim. Ojoisten torppari.....16
Lintuinfluenssaan varaudutaan maltilla: T. Wetterstrand.....18
Runo: Teki niin mieleni kirjoittaa sinulle joku sana: R. Heiskanen.....20

Seuraava Tuntosarvi (nro 4) ilmestyy 13.4. aiheena kevätkokous. Aineiston on oltava toimituksessa 30.3. mennessä. Seuraavan Tuntosarven (nro 4) mukana lähetetään lukijatutkimuksen kysymykset.
Huom! DVD-kyselyn vastauksia on tullut mukavasti, kiitos jo vastanneille! Mutta olisi hyvä, jos kaikki pystyisivät vastaamaan. DVD-levyä ei tarvitse palauttaa!

Viisi kysymystä

Koonnut Aatos Ahonen

1. Useimmat varmasti tietävät Homeroksen, mutta mihin sotaan Homeroksen Ilias liittyy?
2. Päiväntasaajalta pohjoisnavalle on pitkä matka, mutta kuinka pitkä?
3. Mistä järvestä tulee Helsingin talousvesi?
4. Kenen syntymäpäivää liputetaan heinäkuun kuudentena päivänä?
5. Pizza on hyvää ruokaa, mutta mitä juustoa perinteisesti pizzaan laitetaan?

Vastaukset

1. Troijan sotaan
2. 10 000 km
3. Päijänteestä
4. Eino Leinon
5. Mozzarellaa

Kannen kuva on otettu "Koskettava kokemus" -näyttelyn avajaisissa. Timo Peltomäki selin puhumassa, eturivissä kuuntelemassa Päivi Suontakanen, Marjatta Puromäki, Riitta Ruissalo ja Ritva Hallikainen. Kuva: Kalle Kiviniemi.

Tieto siirtyy digiaikaan

Ihmiskunnan korkeakulttuurit perustuvat tiedon varastointiin ja välittämiseen. Aluksi tietoa tallennettiin savitauluille tai kiveen. Myöhemmin keksittiin muste ja paperi. Kirjapainotaito mullisti tiedonvälityksen noin 500 vuotta sitten. Nyt ollaan jälleen uuden aikakauden alussa: tieto siirtyy digiaikaan.

Tietoa tuotetaan ja vastaanotetaan yhä enenevässä määrin digitaalisessa muodossa. Digitaalisuus on vaikea termi määritellä. Siinä tallentaminen perustuu numeroihin. Tallennettua aineistoa voi kopioida rajattomasti ja lopputulos on aina yhtä tarkka kuin alkuperäinen. Digitekniikka mahdollistaa aikaisempaa paremman kuvan- ja äänen laadun. Kuulonäkövammaisille tämä on hyvin tärkeää.

Lisäksi digitekniikalla suuria tietomääriä voidaan pakata pieneen tilaan. Esimerkiksi nauhoitettu äänikirja vie kymmeniä C-kasetteja, mutta näkövammaisille ja muille lukemisesteisille kehitetyn Daisy-tallennusmenetelmän ansiosta ääntä pystytään pakkaamaan niin pieneen tilaan, että kirja mahtuu yhdelle levylle.

Monet vanhat laitteet menevät digiajan myötä vaihtoon. Televisioon täytyy ostaa erillinen digiboksi tai hankkia digi-TV. Digitaaliset kamerat ovat jo lähes syrjäyttäneet vanhat filmikamerat. Videonauhurit ovat poistumassa käytöstä ja VHS-kasettien valmistuksen on arvioitu loppuvan kokonaan muutaman vuoden sisällä. Myös kasettinauhurit ja C-kasetit poistuvat pikkuhiljaa käytöstä. Niiden kaupallinen valmistus on loppumassa lähivuosina.

Uusien tallennusmenetelmien tulo merkitsee sitä, että yhdistyksen lehtien lukijoiden mielipiteet ja valmiudet siirtyä käyttämään uuttaa tekniikkaa täytyy tutkia. Tuntosarven videontilaajille on jo lähetetty malliksi lehden numerosta 2 tehty DVD-levy ja kyselykaavake. Tuntosarven seuraavasta numerosta on tarkoitus teettää kasettitilaajille oma Daisy-versio. Näin uudet tallennustavat tulevat tutuiksi ja samalla saamme arvokasta tietoa lehtien lukijoilta.

Kaunista ja aurinkoista kevään alkua ja hyvää pääsiäistä kaikille!
Tuija Wetterstrand
tiedottaja ■

Hilkalta kahdeksas kirja

Hilkka Nieminen lähetti presidentti Tarja Halosel-le runojaan sisältävän levyn. Presidentti lähetti Hilkalle kiitokseksi kortin.

Teksti: Tuija Wetterstrand
Kuvat: Kalle Kiviniemi

Hilkka Nieminen on julkaissut kahdeksannen kirjansa "Sotien varjostama nuoruus". Kirja ilmestyi painosta juuri ennen Hilkan 79-vuotissyntymäpäivää helmikuussa.

"Oikeastaan tämä on jo yhdeksäs kirjani", Hilkka paljastaa. "Ensimmäinen oli runovihko, nimeltä Runoja ystävälle. Kirjoitin sen 65-vuotiaana". Vihkosta oli aikanaan muutama kappale kaupan Kuulonhuoltoliiton kautta.

On oikeastaan ihme, että ensimmäisen runokokoelman julkaisemiseen kului niinkin kauan. Kaikki Hilkan tuntevat ja hänen juttujaan lukeneet tietävät, että Hilkka oli koululaisena oikea runotyttö. Hän kirjoitteli ahkerasti runoja, joita opettajat kilvan kehuivat. Hilkkaa pyydettiin usein esittämään runojaan koulun tilaisuuksissa.

Mutta sitten tuli sota. Sodan kauaskantoisista vaikutuksista Hilkka Nieminen kertoo uusimmassa kirjassaan. Koulunkäynti täytyi lopettaa yhä heikkenevän kuulon vuoksi. Isän kuoltua Hilkka vanhimpana lapsena joutui menemään töihin perhettä elättääkseen. Naimisiin Hilkka meni nuorena, 20-vuotiaana. Kolmen lapsen kasvatukselta ei riittänyt enää aikaa kirjallisiin harrastuksiin. Kunnes runosuoni alkoi uudestaan sykkiä Hilkan ollessa 65-vuotias.

"Runoja ja tarinoita saattaa tulla mieleen ihan yhtäkkiä, vaikka keskellä yötä. Silloin minä nousen ylös ja kirjoitan ne muistiin."

Kirjoittaminen osa elämää

"Siihen aikaan, kun Runoja ystävälle –vihkonen ilmestyi, kuulin vielä jonkin verran kuulolaitteen avulla. Pian sen jälkeen, noin 11 vuotta sitten kuurouduin kokonaan. Samoihin aikoihin näkökin heikkeni huomattavasti. Sitä oli vaikea hyväksyä", Hilkka muistelee. Runojen ja tarinoiden kirjoittaminen on ollut osaltaan myös terapiaa. "Kirjoittamalla olen selviytynyt kuulon menetyksen tuomasta surusta. Kirjoittamalla tunnen eläväni normaalia elämää".

Hilkka Nieminen otti yhteyttä Suomen Kuurosokeat ry:hyn, jossa **Terhi Pikkujämsä** neuvoi, kuinka kirjojen julkaisemiseen voisi saada tukea. Terhin suosituksesta apuun tuli myös läänintaiteilija **Markku Laitinen**, joka auttoi Hilkkaa kahden kirjan teossa. Esikoiskirja oli omaelämänkerrallinen "Tyttö kulki kujasilla", joka ilmestyi vuonna 1994. Samana vuonna ilmestyi myös runokirja "Päivieni runot". Seuraavaksi ilmestyi kaksi proosateosta. Viides kirja oli jälleen runokirja, jonka Hilkka Nieminen kirjoitti yhdessä ystävänsä **Vieno Hyttisen** kanssa. Yhteisen runokirjan jälkeen Hilkka on julkaissut vielä kolme proosateosta. Lisäksi muusikko **Jukka Ollila** on säveltänyt Hilkan runoja, jotka on julkaistu levyllä.

Lahjakas luonnostaan

Hilkka on osallistunut muutamalle lyhyelle kirjoittajakurssille, mutta muuta koulutusta hän ei kirjoittamiseen ole saanut. Silti hän on kirjoittanut kahdeksan kirjaa. Miten se on mahdollista? "Ihminen voi tehdä mitä vain, kun on tahtoa ja vähän lahjoja", Hilkka Nieminen evästää.

"Tämän viimeisimmän kirjani, "Sotien varjostama nuoruus" kirjoitin tyttäreni kehotuksesta. Kirja on syntynyt kyynelten kera. Ensimmäisen kerran itkin kirjaa kirjoittaessa", Hilkka kertoo haikeana muistellessaan vaikeaa sota-aikaa ja lähtöä rakkaasta kotipaikasta Vuoksen rannoilta Karjalan kannakselta.■

“Koskettava kokemus” –näyttelyn avajaisissa

Vasemmassa kuvassa kansanedustaja Pia Viitanen (vas.) ja projektivastaava Virpi Vielma kuuntelevat Timo Peltomäen puhetta. Oikealla Riitta Ruissalo (oik.) tutustuu savitöihin yhdessä Marjatta Puromäen kanssa.

Teksti: Tuija Wetterstrand
Kuvat: Kalle Kiviniemi

Kauniin aurinkoisena talvipäivänä, lauantaina 25.2. Tampereen Vanhan kirjastotalon Emil-salissa tehtiin vielä kuumeisesti viime hetken järjestelyjä. Tarjoilua viimeisteltiin, viimeiset kuvat kiinnitettiin, esitetilanne tarkistettiin ja ulkorappusille sytytettiin ulkotulista soihtukuja ohjaamaan kutsuvieraita sisälle.

Kuurosokeiden Toimintakeskuksen Toimintapäivien projektivastaava **Virpi Vielma** oli koonnut näyttelyä varten kuvia kuurosokeiden toiminnasta, sekä heidän tekemäänsä keramiikkaa, muita käsitöitä ja maalauksia. Salin takaseinällä pyörivän multimedianäytöksen avulla esiteltiin kuulonäkövammaisten ihmisten toiminnallisia mahdollisuuksia sekä heidän omia kommenttejaan toiminnallisuuden merkityksestä.

Kello 14 kaikki oli valmista ja kuurosokeiden “Koskettava kokemus” –näyttelyn avajaiset alkoivat.

Virpi Vielma toivotti kutsuvieraat tervetulleeksi ja esitteli kansanedustaja ja Tampereen kaupunginvaltuutettu **Pia Viitasen** (sd). Pia Viitanen korosti puheenvuorossaan kaikkien ihmisten oikeutta toteuttaa itseään taiteen ja mielekkään tekemisen avulla. “Oikeus harrastaa kulttuuria ja nauttia siitä pitäisi olla jokamiehenoikeus”, kansanedustaja painotti.

“Itsensä toteuttaminen on elämän suola. Kun luovuus pääsee valloilleen, tunne on kuin taivasta koskettaisi”, Pia Viitanen kuvaili. Hän sanoi olevansa vaikuttunut myös siitä, että taidenautinnon lisäksi näyttely tarjoaa myös tietoa kuurosokean elämästä. Se auttaa häntä päättäjänä ymmärtämään paremmin kuurosokeiden erityistarpeita.

Toimintaa kuurosokeiden omilla ehdoilla

Seuraavaksi **Timo Peltomäki** puhui mielekkään tekemisen merkityksestä sekä ohjaajan että osallistujan näkökulmasta. Timo Peltomäki vetää suosittua kirjallisuuspiiriä.

Kirjallisuudentuntijan varmoin ottein Timo perusteli selkeästi Toimintapäivien merkitystä: mielekkään tekemisen lisäksi osallistuja saa vertaistukea, toiminnassa huomioidaan kuurosokeiden erityistarpeet ja kuurosokea saa mahdollisuuden elää täysipainoista elämää. Mielekäs toiminta ehkäisee masennusta ja vähentää yksinäisyyttä. Kuurosokea ei pysty osallistumaan “tavalliseen” harrastustoimintaan. Esimerkiksi induktion puuttuminen, materiaalien sopivuus ja tulkkien saaminen vaikeuttavat osallistumista.

“Viittomakielen opiskelu on hyvä esimerkki siitä, kuinka mielekkään toiminnan kautta voi yhdistää ilon ja hyödyn. Viittomakielen opiskelu on minusta mielenkiintoista. Se on myös hyödyllistä, koska kuulonäkövamma on etenevä sairaus ja tulevaisuudessa saatan tarvita viittomakieltä kommunikoidakseni”, Timo Peltomäki pohti.

Vuorovaikutuksessa muiden kanssa

Lopuksi Virpi Vielma muistutti vielä, että “Koskettava kokemus” –näyttelyn tarkoituksena on herättää kävijät ajattelemaan toiminnallisuuden merkitystä kuurosokeille sekä antaa laajemminkin vinkkiä erilaisten erityisryhmien toimintaan.

Virpi kertoi erään asiakkaan antamasta palautteesta, jossa tämä kuvaili, kuinka aikaisemmin oli viettänyt lähes kaikki päivät yksin kotonaan. Uskaltauduttuaan mukaan Toimintapäivien toimintaan hän ei enää ole tuntenut oloaan yksinäiseksi, sillä harrastuksia kertyy yli 10 vii-

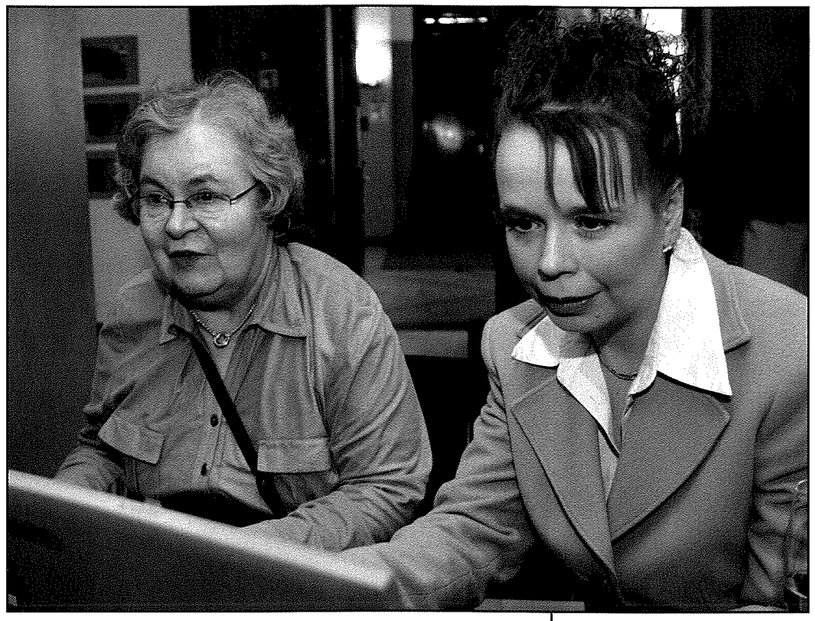

Vieno Hyttinen (vas) keskustelee tietokoneen ja pistenäytön avulla kansanedustaja Pia Viitasen kanssa näyttelyn avajaisissa.

kossa, ja niissä voi olla vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Malja avajaisille

Avajaisyleisö kohotti maljan avajaisten kunniaksi ja lähti mielenkiinnolla tutustumaan lähemmin itse näyttelyyn.

"Koskettava kokemus" –näyttely oli helmi-maaliskuun vaihteessa avoinna kahden viikon ajan Vanhan kirjastotalon Emil-salissa. Iltapäivisin näyttelytilassa oli paikalla kaksi viittomakielentulkkiopiskelijaa. He opastivat näyttelyssä myös viittomakielellä ja kuvailivat näyttelyä näkövammaisille kävijöille.
Näyttely oli osa Suomen Kuurosokeat ry:n 35-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa.■

Pakkasta

Vasta sataneen lumen alla
puiden oksat huurteessa.
Pakkasta lähes
kolmekymmentä astetta.
Lumi narskuu kenkien alla,
kasvoja ja leukaa palelee.

Jääkukat ikkunassa
pakkasen kirjomina.
Aurinko valaisee jo,
kirkastaa kevätpäiviä.

Vieno Hyttinen

Kaatoja, kaatoja

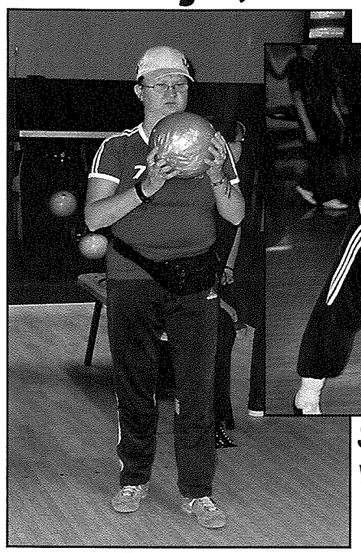

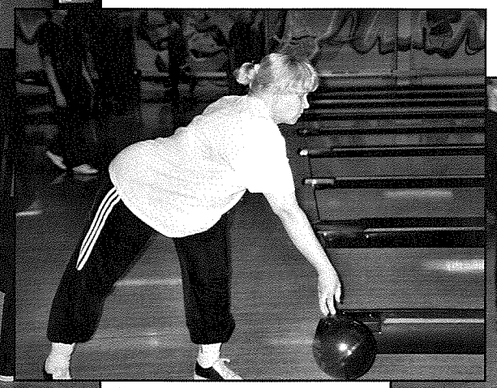

Sinikka: Vauhti heittorajalle

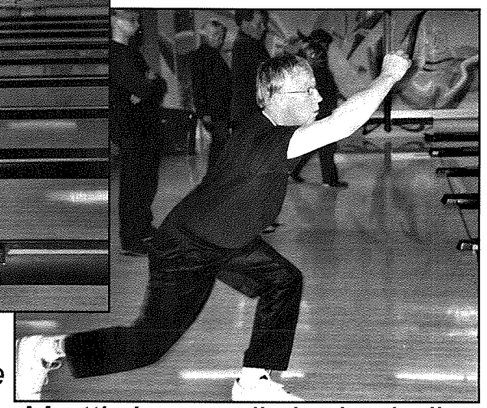

Martti: Ja rennolla käden heilautuksella pallo matkaan

Leena: Oikea alkuasento ja keskittyminen

Teksti ja kuvat Esko Jäntti

Hups! Siinä meni maitolasi. Oho, ja kahvikuppi lattialla. Sori! Näin totesin, kun vastaantulijan tyrmäsin.

Tällaisia kaatojahan meille kuurosokeille sattuu, toisille enemmän ja toisille vähemmän. Viime aikoina olen kuitenkin kaatanut esineitä ihan tarkoituksella - nimittäin keiloja! Helppoa se ei ole. Kolme sormea täytyy työntää noin 7 kiloa painavaan palloon ja pallo täytyy yrittää heittää rennosti suoraan eteenpäin. Tosin täytyy todeta, että minulle heittäminen on välillä jopa helpompaa kuin suoraan kävely. Ja siinä onkin sitten seuraava ongelma, sillä vauhtiaskeleiden pitäisi mennä suoraan. Mutta arvoisat lukijat ei tämä nyt niin vakavaa ole, ei ainakaan saisi olla.

Viime vuoden elokuussa kokoontui 10 urhoollista enemmän tai vähemmän keilannutta jäsentämme Jyväskylään keilaleirille. Leirin vetäjänä toimi varsinainen keilojen kaataja **Martti Avila**. Kouluttajana oli **Ari Majanen** Jyväskylästä, joka vetää tälläkin hetkellä näkövammaisten maajoukkuetta ja myöskin KSN:n (Keski-Suomen näkövammaisten) keilaporukkaa. Ari opetti varsin leppoisaan tyyliin teoriaa ja käytännön harjoitusta Jyväskylän keilahallilla.

Itse olin odottanut leiriä monta kuukautta. Mutta kuinkas kävikään: pari viikkoa ennen keilaleiriä olin kaihileikkauksessa ja lääkäri sanoi, että en saa nostella mitään painavaa. Eli heittäminen oli kielletty. Aluksi se harmitti, mutta ryhmämme hyvä henki auttoi. Oli mahtavaa todeta kuinka moni oppi hetkessä oikean tyylin, tai ainakin melkein. Innostus oli kova ja tarttui minuunkin. Niinpä leirillä päätimme perustaa yhdistykseemme keilakerhon: Kuurosokeat Keilaajat. Ja eikun tuumasta toimeen. Täytyy ylpeänä todeta, että nykyinen yhdistyksen puheenjohtajamme **Tuula Hartikainen** antoi todella hyviä neuvoja kerhon perustamiseen liittyviin asioihin.

Keilakerhon perustavassa kokouksessa minusta tehtiin puheenjohtaja, Avilan Martti valittiin rahakirstun vartijaksi ja **Paula Valminen** sihteeriksi. Tällä kokoonpanolla yritetään viedä tätä kaatoharrastusta eteenpäin.

Miksi keilailuharrastus?

Keilailussa saa liikuntaa, se sopii lähes kaikille ja kaiken ikäisille. Siinä täytyy keskittyä suoritukseen, joten kaikki muut asiat unohtuvat hetkeksi. Laji on haastava, eikä siinä koskaan voi tulla liian hyväksi. Itse alan pikkuhiljaa oppia kävelemään suoraan, joten kai keilailu harjoittaa tasapainoelimiäkin. Itse olen harrastanut keilailua vähän yli kaksi vuotta eikä loppua näy! Kehitystä tulee, kun vain viitsii harjoitella. Eihän tämä laji niitä halvimpia ole, mutta ei myöskään kalleimpia. Ja se, mitä laji minulle antaa, on paljon arvokkaampaa kuin lajin vaatimat rahalliset sijoitukset.

Yhdistyksessämme on monta keilaajaa, jotka kiertävät näkövammaisten keila-cup kisoja. Siitä onkin tullut mieleeni, että jospa vielä joskus tulevaisuudessa heitetään Suomen Kuurosokeat ry:n keilailun mestaruudesta!

Tulkaa siis mukaan opettelemaan ja harjoittelemaan kanssamme. Tullaan tutuiksi toistemme kanssa, viihdytään mukavan harrastuksen parissa ja opitaan keilailun salat ja niksit yhteisillä leireillä. Sen jälkeen on paljon pienempi kynnys mennä oman paikkakunnan keilahallille harjoittelemaan.

Vuonna 2006 järjestetään kaksi leiriä. Ensimmäinen pidetään 7. – 9.4.2006 Tampereen suunnalla. Koivupuistossa opitaan teoriaa ja muuta mukavaa. Ylöjärven keilahallilla keilataan kahtena päivänä. Toinen leiri on syksyllä jossain päin Suomea.

Tervetuloa niin uudet kuin vanhatkin harrastuksen pariin. Lisätietoja saa allekirjoittaneelta joko puhelimitse tai sähköpostilla:
Esko Jäntti p. 0400 646 436
esko.jantti@pp.nkl.fi■

Kuurosokeiden iloinen lomareissu Bulgariassa 30.6.-10.7.2005

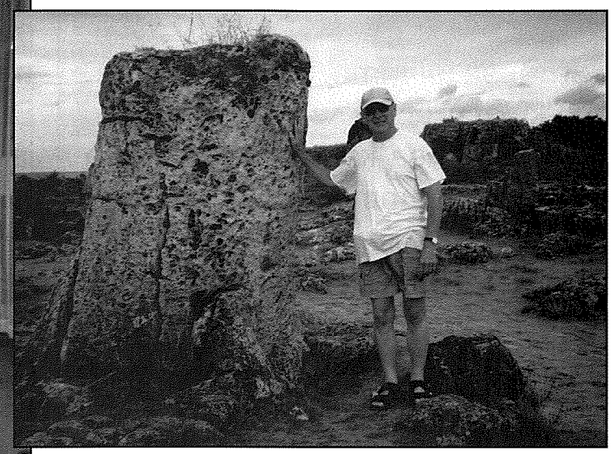

Vas. ylh. Suomesta matkalla mukana oli neljä kuurosokeaa: Seppo Kamppinen (vas.), Anita Palo, Rauli Jalo ja Osmo Perttula. Oik. ylh. Seppo Kamppinen retkellä kivimetsässä eli vanhan merenpohjan maisemissa.

Teksti ja kuvat Seppo Kamppinen

Aamuyöllä kello 01.00 lähdimme **Rauli**, **Osmo** ja minä Tampereelta bussilla kohti Helsinkiä. Lentoasemalla Helsingissä tapasimme **Anita Palon**. Hän kertoi, että **Kaisa** ja **Väinö Romppainen** eivät pääsekään mukaan, koska Väinö oli sairastunut.

Pitkä lentomatka

Helsingistä lensimme Amsterdamiin, missä meillä olikin aikamoinen työ löytää seuraavan lennon transfer-tiski, mistä saisimme liput seuraavalle lennolle. Amsterdamin lentokenttä on nimittäin suuri ja sokkeloinen.

Seuraava koneen vaihto tapahtui Bulgarian pääkaupungissa Sofiassa. Siellä oli ulkona kauhea helle, joten me odottelimme viimeistä lentoa sisätiloissa ja yritimme nukkua vähän. Kävimme syömässä pitsat

koska matkustustunteja oli takana jo paljon ja kaikki olimme nälkäisiä. Sitten haimmekin matkalaukut ja menimme lähtöselvitykseen, joka aukesi kello 17.00. Sofiasta lensimme Varnaan.

Majoitus näkövammaisten koululla

Varnassa olimme ihmeissämme, kun kukaan ei ollut meitä vastassa. Anita tulkkinsa kanssa yritti soittaa majapaikkaamme parikin kertaa, mutta puhelinnumero oli väärä. Viimein siinä odotellessamme tuli paikalle bulgarialainen tulkki nimeltä **Lina**. Hän opasti meidät pikkubussiin, jossa kuljettaja odotteli. Pakkauduimme ahtaaseen autoon matkatavaroiden kanssa ja lähdimme majapaikkaamme.

Majapaikka oli näkövammaisten koulu, missä emäntä odottikin meitä ruoat valmiina. Syönnin jälkeen ystävälliset miehet auttoivat meitä kantamaan matkalaukut neljänteen kerrokseen omiin huoneisiimme. Olimme matkustaneet yhteensä 22 tuntia, joten halusimme kaikki mennä pian nukkumaan.

Lomaleirillä väkeä eri maista

Aamulla herättyämme ja aamutoimien jälkeen menimme aamupalalle. Se oli bulgarialaiseen tapaan tehty aamiainen, joten kaikki oli meille vähän outoa. Syönnin jälkeen tulkki Lina selvitti, missä on paikallinen uimaranta ja opasti meidät sinne. Myöhemmin päivällä Lina ja paikallinen autonkuljettaja veivät meidät läheiseen kylään ostoksille.

Yllättäen seuraavana päivänä tapasimme englantilaisen **Colin Bennetin**, joka oli yksin matkustanut Bulgariaan. Hän on huonokuuloinen ja näkee vähän. Colin jäi nautiskelemaan rauhassa aamupalaa kun me suomalaiset lähdimme Varnan kaupunkiin. Colin varoitteli meitä paikallisista taskuvarkaista, jotka ovelasti onnistuvat ryöstämään turistien rahat. Meidän siis piti olla kaupungilla erityisen varovaisia.

Minä löysin kaupungilta uudet kesäsandaalit ja sen jälkeen kävin paikallisella parturilla lyhennyttämässä hiuksia. Paluumatkalla tapasimme Colinin, joka tulkin kanssa oli lähtenyt viiniostoksille. Yhdessä palasimme majapaikkaan.

Seuraavan päivänä 3.7. muutkin lomaleiriläiset saapuivat paikalle. Lina kertoi meille, että illalla olisi yhteiset juhlat, joihin pitäisi pukeutua hienosti. Yllätykseksemme kuitenkin huomasimme, että ihmisillä oli tavalliset arkivaatteet päällä. Iltajuhlissa kuurosokeat esittelivät itsensä vuorotellen. Puheenvuorot venyivät ja lopulta Bulgarian kuurosokeiden puheenjohtaja keskeytti tilaisuuden ja menimme nukkumaan, koska oli jo myöhä.

Retkillä sattuu ja tapahtuu

Aamulla 4.7. näkövammaisten koulun rehtori piti meille tervetuliaispuheen, minkä jälkeen lähdimme kahdella bussilla retkelle kivimetsään. Se on vanha merenpohja, josta vesi on laskenut ja jäljelle jäänyt outoja kivipaaseja.

Sitten menimme uimarannan lähellä olevalle hevostilalle, missä oli taitoratsastusnäytös. Ratsastajat temppuilivat hevosten selässä sekä heittivät vauhdista keihäitä maaliin. Ratsastajilla oli upeat asut päällään. Hevoset olivat kilttejä, saimme antaa niille kädestä oliiveja. Huomasin, että hevonen oli vähän nolona ja luimisteli korvia syödessään. Hevosia oli kaksi, ruskea ja valkoinen. Ne olivat viisaita eläimiä, liikkuivat ratsastajien kanssa ilman ohjaksia ja kuolaimia.

Näytöksen jälkeen mekin pääsimme kokeilemaan ratsastusta. Se oli todella vaikeaa tasapainoilua, jaloilla sain pidettyä itseni hevosen selässä. Osa meistä meinasi melkein tipahtaa maahan, onneksi kuitenkin apu oli lähellä. Meillä kaikilla kuurosokeilla oli vaikeaa pysyä tasapainossa ratsailla.
Kaikki leiriläiset eivät olleet hevostilalla mukana, koska osa oli jäänyt pelaamaan kansainvälistä shakkiturnausta.

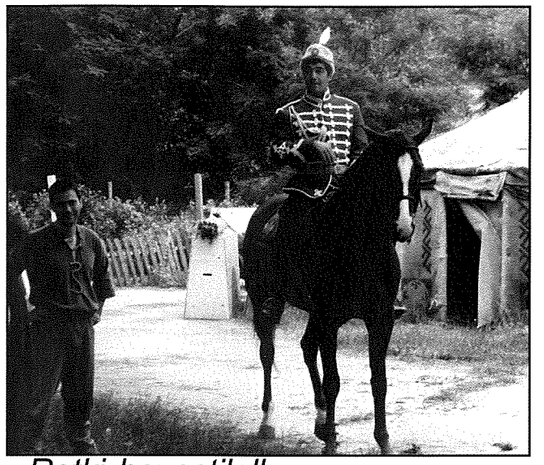

Retki hevostilalle

Seuraavana päivänä lähdimme taas retkelle. Kohteena oli 60 kilometrin päässä oleva vanha maatila. Siellä oli vanhanajan työvälineitä, vanhoja vaatteita, kangaspuita yms. Kodin tavaroita oli näytillä. Saimme myös maistella paikallista vahvan makuista juustoa ja kahvia tai teetä. Siellä oli myös bulgarialaisia naisia hienoissa kansallispuvuissaan. Lahjaksi kaikki saimme käsin tehdyt kukka-amppelit. Siellä sitten iloisina halailtiin ja otettiin valokuvia toisistamme.

Illalla palasimme takaisin ja aika vauhdikkaasti sittenkin. Taisi bussin kuljettajalla olla kiire kun mieletöntä vauhtia ajoi kuoppaista tietä! Siinä päät kolisivat bussin kattoon kaikissa montuissa. Sitten kuljettaja määräsikin kaikki ulos autosta – ehkä

hän vei bussin korjattavaksi. Osa ihmisistä jäi puistoon kuuntelemaan konserttia. Me lähdimme taksilla koululle.

Leiri loppuu

Viimeisenä päivänä meillä oli vielä illalla yhteiset juhlat. Syötiin, juotiin ja tanssittiin. Ruokana oli kanaa, ja joillekin sattui vähän palaneet kananpalat. Bulgarian kuurosokeiden yhdistyksen puheenjohtaja kiersi kaikkien luona skoolaamassa viinilasillisella. Tanssimme Lina-tulkin kanssa hienoja paikallisia kansallistansseja.

Sittenpä muut leiriläiset lensivätkin seuraavana päivänä kotiin. Me suomalaiset jäimme vielä yhdeksi päiväksi rentoutumaan ja uimaan rannalle. Illalla vielä lähdimme yhdessä ravintolaan syömään oikein makoisaa ruokaa.

Lähtiessämme saimme vielä koululta eväspussit mukaan. Aamuyöllä 11.7. heräsimme ja bussi vei meidät lentoasemalle. Varnasta lensimme suoraan Amsterdamiin ja sieltä Helsinkiin. Paluumatka oli menomatkaa nopeammin ohi.

Helsinkiin saapuessamme huomasimme, että kylläpä täällä Suomessa onkin helle!■

Mistä pääsiäispupu on peräisin?

Kansanperinteessä on ajateltu, että pääsiäisenä hyvä ja paha taistelevat, mutta elämä voittaa aina kuoleman. Myös kevään tulo pääsiäisen aikaan tarkoitti, että luonto herää uuteen elämään. Jänistä on varhaisista ajoista asti pidetty hedelmällisyyden vertauskuvana, koska se lisääntyy nopeasti. Siksi pääsiäispupu on hyvin vanha pääsiäisen perinne, ja se edustaa uutta elämää.

Satuhahmoksi munia tuova, kätkevä tai jopa muniva pääsiäispupu kehittyi 1600-luvun Saksassa. Ensimmäiset syötävät pääsiäispuput leivottiin Saksassa 1700-luvun alussa sokerileipomoissa.

Amerikkaan pääsiäispupu saapui ensimmäisten saksalaisten siirtolaisten mukana. Lapset ovat siellä pitäneet pääsiäispupun vierailua hauskimpana tapahtumana joulupukin jouluaattoisen vierailun jälkeen.■

40 vuotta naimisissa

Annikki ja Olavi Nuolikoski yhdessä juhlissa ja vapaalla.

Annikki Nuolikoski

Kun tapasin mieheni **Olavin**, hän oli terve ja reipas ja ulkoili paljon kotipaikkakunnallaan Purmossa. Olavi oli töissä Purmo Tuotteella 31 vuotta ja oli ahkera työntekijä. Olavi teki myös heinätöitä kotonaan maalla.

Tänä vuonna on kulunut 40 vuotta siitä, kun menimme naimisiin. Häämme pidettiin 27.2.1966 Purmossa. Pappi oli mukana hääjuhlissa. Hääjuhliin tuli myös sukulaisia Riihimäeltä ja Tuurista. Meille syntyi yksi lapsi, poika **Seppo**.

Myöhemmin muutimme Pietarsaareen. Olavi käy täällä kuurojen kokouksissa. Olemme onnellisena asuneet Pietarsaaressa.

Viime kesänä Olavin ollessa 74-vuotias hän sai sydänkohtauksen ja hänet lähetettiin Malmin sairaalaan. Kesän aikana Olavi oli kolme kertaa sairaalassa sydämen takia, välillä Malmin sairaalassa ja välillä vuodeosastolla. Olavin ollessa sairaalassa kotona tuntui yksinäiseltä ja ikävöin häntä kovasti. Nyt hän on jälleen kotona. Vietimme helmikuussa yhdessä 40-vuotishääpäivääm-me. ■

Muisto sota-ajan ystävästä

Nimimerkki Ojoisten Torppari

Maanantaina 13.3.2006 tuli kuluneeksi 66 vuotta talvisodan päättymisestä. Hämeenlinnassa sotaveteraanit ja lotat kokoontuvat perinteisesti Linnan Kasarmille, mistä lähdetään sankarihaudoille. Siellä muodostetaan kunniakuja ja jätetään sinivalkoisilla nauhoilla koristettu havuseppele. Sotilasmusiikin säestyksellä lauletaan perinteiseen tapaan.

Kaupungissa ja puistossa kulkiessani näin kaatuneille sotilaille pystytetyn patsaan. Kunnioitan heitä suuresta urheudesta, jota he vaikeina ja raskaina sota-aikoina osoittivat rakkaan isänmaan puolesta.

Sotaveteraaneja nähdessäni mieleeni tulee aina rakkaan **Veera**-tytön muisto. Kaunis tyttö nimeltä Veera muutti Inkerinmaalta sota-aikana naapuriini Hauhon Eteläisen kylään isänsä, äitinsä ja veljensä kanssa. Veeran äiti kävi meilläkin töissä auttaen äitiäni pyykinpesussa ja ruoanlaitossa sekä siivoamisessa.

Katsoin, kun Veera tuli äitinsä kanssa meille. Menin kättelemään häntä ja kerroin nimeni. Veeran äiti kertoi tyttärelleen, että olin kuuro ja näin vain yhdellä silmällä. Ystävystyin heti Veeran kanssa, opin ymmärtämään elekieltä ja tulimme sillä toimeen hyvin.

Pyysin Veeran huoneeseeni ja rupesin näyttämään hänelle nukkeja ja leluja. Esittelin hänelle myös sisareni ja veljeni. Tulimme toimeen hyvin kuin sisaret keskenään. Veera oli samanikäinen kuin minä. Leikimme nukeilla ja työnsimme ahkerasti nukenvaunuja pihalla. Joka aamu hän tuli luokseni pyytäen ulos leikkimään. Hän opetti minua puhumaan oikein ja korjasi lausumani sanat. Kimmo-koira seurasi meitä joka paikkaan ja tykkäsi Veerasta. Veera oli rakas leikkitoveri, joka ei koskaan jättänyt minua yksin. Juhlapaikoissa ja kylän tapahtumissa olimme aina yhdessä.

Leikimme pukeutumalla äidin juhlapukuun, meikkasimme äidin puuterilla ja huulipunalla ja maalasimme

kyntemme punaisiksi. Kuljimme naapurista naapuriin työntäen nukenvaunuissa mukana isoa matkalaukkua, missä oli nukenvaatteita. Naapurit tarjosivat pikkuleipää limsan kanssa. Seikkailimme navetan vintissä ja katsoimme salaa karjakon lypsämistä ja rengin töitä lantahommissa. Kerran renki suukotti karjakkoa salaa. Nauroimme kovalla äänellä ja he suuttuivat meille syyttäen vakoilusta.

Veera pyysi minut kylään naapurin maalaistalon omistamaan mökkiin, missä hän asui perheensä kanssa. Perhe teki töitä metsässä, pelloilla keittiössä ja navetassa. Veeran isä ja isoveli tekivät metsä- ja peltotöitä ja auttoivat äitiä navetassa, missä oli lehmiä, vasikoita, hiehoja, sikoja, lampaita ja kanoja kukkoineen. Veeran äiti teki upeita käsitöitä. Hän kirjoi kauniisti vällyjä ja koristeli lampaantaljoja sekä ompeli kauniita ja värikkäitä villatakkeja ja puseroita meille.

En huomannut sitä, kun perhe sai lähtökäskyn. En aavistanut, että Veera oli lähdössä. Minut jätettiin tiedon ulkopuolelle. Ihmettelin vaan, kun hevoset valjastettiin reen eteen. Se oli silloin erittäin salainen toimeksimääräys ja heidät noudettiin pois kylästä. Veera ei ennättänyt sanoa minulle mitään lähdöstä.

Seuraavana aamuna odotin Veeraa kotona. Istuin ikkunan ääressä ja vartosin, onko Veera tulossa vai onko hän tullut kipeäksi. Monta päivää vartosin häntä ikkunassa ja kaipasin kipeästi. Sydäntäni särki hirveästi. Kyselin isältä ja äidiltä, missä Veera on? Miksi hän ei ole naapurin mökissä? Vanhempani sanoivat vaan, että hän ei koskaan tule takaisin ja että he lähtivät kotiin. Itkin ja kaipasin hänen seuraansa.

Veeran kaipaus pysyy muistoissa. Myöhemmin sain kuulla Inkeriläisten seuralta, että Veeran perhe oli joutunut Siperiaan pakkotyöhön. Mutta kukaan ei tiennyt enempää heistä. Minulla jäi Veerasta hyvä muisto. Kiitos rakkaalle leikkikaverille! ■

Tietoa inkeriläisistä:
Inkerinmaalle, Karjalan kannakselle muutti suuri määrä suomalaisia 1600-luvulla. Väestö sai elää rauhassa 1930-luvulle, Stalinin vainoihin saakka. Vuonna 1943 Saksa miehitti alueen ja Suomeen siirrettiin noin 64.000 suomensukuista inkeriläistä. Heidät haluttiin siirtää pois sodan jaloista, mutta tärkeä syy oli myös Suomen työvoimapulan helpottaminen. Inkeriläisten työpanos olikin merkittävä. Sodan päätyttyä inkeriläiset palautettiin aselepoehtojen mukaisesti Neuvostoliittoon. Heitä ei päästetty palaamaan kotiseudulleen, vaan sijoitettiin maan syrjäisiin osiin mm. Siperiaan.

Lintuinfluenssaan varaudutaan maltilla

Tuija Wetterstrand

Tänä keväänä muuttolintujen tulo ei merkitse pelkästään lupausta kevään tulosta. Lintujen tuloon sekoittuu pelko lintuinfluenssan leviämisestä. Lintuinfluenssan tulo Suomeen muuttolintujen mukana on lähes väistämätöntä. Tautia on jo tavattu Ruotsista ja Pohjois-Saksasta.

Lintuinfluenssa on erityisesti vesilinnuissa esiintyvä vaarallinen virustauti, jonka aiheuttaa H5N1-niminen virus. Vesilinnut kuten hanhet, sorsat ja joutsenet voivat levittää lintuinfluenssavirusta muihin villilintuihin ja siipikarjaan.

Vesilinnut tartuttavat siipikarjan

Vesilinnuilla esiintyy usein influenssa A-tyypin virusta. Suurin osa A-virusten alatyypeistä on taudinaiheuttamiskyvyltään heikkoja. Kahteen alatyyppiin (H5 ja H7) kuuluu kuitenkin myös viruksia (esim. nykyinen H5N1), jotka voivat aiheuttaa vakavia lintuinfluenssaepidemioita.
Nykyisen viruksen leviäminen alkoi Kaakkois-Aasiasta vuonna 2003. Vesilinnuista tauti on monissa maissa tarttunut siipikarjaan, lähinnä kanoihin ja kalkkunoihin. Jos virus pääsee tarttumaan siipikarjaan, se aiheuttaa suuria taloudellisia menetyksiä. Sairastunut siipikarja joudutaan lopettamaan ja lähiympäristön tilatkin joutuvat karanteeniin.

Suomessa ollaan onnistuttu torjumaan siipikarjan salmonellatartunnat pitämällä siipikarja yleisesti sisätiloissa ja estämällä linnuille syötetyn rehun joutuminen kosketuksiin villilintujen kanssa. Nämä ovat hyviä keinoja torjumaan myös lintuinfluenssaa.

Lisäksi Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella siipikarja on pidettävä tänä keväänä ehdottomasti sisätiloissa lintujen kevätmuuton ajan. Vaatimus koskee kaikkia kotieläiminä pidettäviä lintuja, myös pelkästään omaan käyttöön pidettäviä kanoja ja luomutuotantoa harjoittavia tiloja.

Viruksen tiedetään tarttuneen myös linnuista kissoihin. Mahdollisesti tartunta voi levitä myös kissasta toiseen. Kissasta ihmiseen virus ei ole tarttunut. Suomessa ei ole tässä vaiheessa mitään ohjeita kissojen ulkonapidon suhteen.

Virus tarttuu huonosti ihmiseen

Ihmisiin lintuinfluenssavirus tarttuu erittäin huonosti. Maailmassa on todettu alle 200 tapausta, joissa virus on tarttunut ihmiseen. Kaikki sairastuneet ovat saaneet tartunnan käsitellessään sairastunutta tai kuollutta siipikarjaa. Kenenkään ihmisen ei tiedetä saaneen tartuntaa luonnonvaraisesta linnusta.

Silti maailman terveysjärjestö WHO on kehottanut kaikkia maita varautumaan siihen, että virus voi muuntua ihmisestä ihmiseen helposti tarttuvaksi ja aiheuttaa maailmanlaajuisen influenssaepidemian eli pandemian.

Uuden virustyypin aiheuttama tauti olisi tavallista influenssaepidemiaa huomattavasti vaarallisempi. Koska ihmisillä ei ole vastustuskykyä uutta virusta vastaan, sairastuu pandemiaan suurempi osa väestöstä kuin vuotuisiin influenssaepidemioihin. Tauti voi myös olla keskimäärin vakavampi kuin tavanomainen influenssa.

Toistaiseksi merkkejä viruksen muuntautumisesta ihmisestä ihmiseen tarttuvaksi ei ole.

Rokotetta ei vielä ole

Lintuinfluenssavirusta vastaan ei ole toistaiseksi olemassa ihmisille sopivaa rokotetta. Monet rokotevalmistajat kehittävät parhaillaan mallirokotteita lintuinfluenssavirusta vastaan. Mallirokotetta voidaan todennäköisesti käyttää myös varsinaista pandemiavirusta vastaan.

Jos virus muuntuu ihmisestä toiseen tarttuvaksi pandemiaksi, pystytään varsinaista täsmärokotetta alkaa valmistaa vasta pandemian puhjettua. Vasta silloin tiedetään täsmällinen virustyyppi.

Suomi on varautunut pandemiaan hankkimalla 1,3 miljoonaa hoitokuuria Tamiflu-nimistä influenssalääkettä valtion varmuusvarastoon. Valmisteilla olevaa mallirokotetta sekä myöhemmin mahdollisesti valmistettavaa täsmärokotetta Suomi on varautunut hankkimaan koko väestölle. Täsmärokote on sopimuksen mukaan saatavilla puolen vuoden kuluttua mahdollisen pandemian puhkeamisesta.

Kansalaisten lintuinfluenssapuhelin 0800-02277 palvelee arkisin klo 10-18. Puhelut ovat soittajille ilmaisia. Palvelusta vastaavat maa- ja metsätalousministeriö (MMM) sekä sosiaali- ja terveysministeriö (STM).

Lähteet ja lisätietoa: www.ktl.fi, www.stm.fi, www.mmm.fi www.eela.fi ■